

Oproep tot het indienen van voorstellen 2015

OPLEIDING EU-MEDEDEDINGSRECHT TEN BEHOEVE VAN NATIONALE RECHTERS

EN

JUSTITIËLE SAMENWERKING TUSSEN NATIONALE MEDEDINGSRECHTERS

1. Inleiding

- 1.1 Op 17 oktober 2013 hebben het Europees Parlement en de Raad hun goedkeuring gehecht aan Verordening (EU) nr. 1382/2013 tot vaststelling van een programma "Justitie" voor de periode 2014-2020. Een van de specifieke doelstellingen daarvan is het ondersteunen en bevorderen van justitiële opleidingen, waaronder taalopleidingen over juridische terminologie, met het oog op het stimuleren van een gemeenschappelijke rechtscultuur.
- 1.2 Op 30 maart 2015 heeft de Europese Commissie het werkprogramma voor 2015 en de financiering voor de tenuitvoerlegging van het programma "Justitie"¹ aangenomen, waarin is voorzien in de publicatie van een oproep tot het indienen van voorstellen ter ondersteuning van nationale of grensoverschrijdende projecten inzake justitiële opleiding in mededingingsrecht. Er kunnen dus subsidies worden toegekend voor het ondersteunen en bevorderen van justitiële opleidingen, waaronder taalopleidingen over juridische terminologie, met het oog op het stimuleren van een gemeenschappelijke rechtscultuur op het gebied van mededingingsrecht.

De maatregelen die voor de opleiding van nationale rechters en justitiële samenwerking worden gepland, zullen hierna "projecten" worden genoemd.

- 1.3 De organen die voorstellen indienen, worden hierna "aanvragers" genoemd. Succesvolle aanvragers waaraan een subsidie wordt verleend, worden hierna "begunstigden" genoemd.

2. Doelstellingen

Het doel van deze oproep tot het indienen van voorstellen is de medefinanciering van projecten die gericht zijn op de bevordering van justitiële samenwerking tussen en de opleiding van nationale rechters in het kader van de handhaving van de Europese mededingingsregels. Daarbij gaat het onder meer om publieke en private handhaving van zowel de mededingingsregels als de regels inzake staatssteun. Het uiteindelijke doel hiervan is te zorgen voor een consistente toepassing van het EU-mededingingsrecht door nationale rechtbanken.

---

¹C(2015) 1997 final.

De subsidies die in het kader van deze oproep worden verleend, dienen voor de medefinanciering van projecten die zijn gericht op:

- het garanderen van een samenhangende en consistente toepassing door de nationale rechtbanken van de Europese mededingingsregels, met inbegrip van rechtsmiddelen met het oog op een doeltreffende handhaving van de rechten en plichten die uit de bovengenoemde bepalingen voortvloeien;
- het verbeteren en vergemakkelijken van de samenwerking tussen nationale rechters op het gebied van Europees mededingingsrecht, met inbegrip van de toepassing van specifieke mechanismen voor samenwerking tussen nationale rechters en mededingingsautoriteiten (waaronder de Europese Commissie en de specifieke samenwerkingsregels op grond van [Verordening \(EG\) nr. 1/2003](#) of [Verordening \(EG\) nr. 734/2013](#)), evenals de oprichting van netwerken en uitwisseling tussen nationale rechters;
- de specifieke opleidingsbehoeften (in geval van projecten met betrekking tot de opleiding van rechters) van de nationale rechters die aan de opleiding deelnemen. Deze opleidingsbehoeften worden gedefinieerd met betrekking tot de inhoud van de opleidingen alsmede de personen die eraan deelnemen.

Deze doelstellingen kunnen het best worden bereikt aan de hand van projecten die specifiek gericht zijn op de rol van nationale rechters in de toepassing van het EU-mededingingsrecht, hun specifieke behoeften en werkomgeving, alsmede de reeds bestaande opleidingen en kennis. Algemene opleidingen inzake mededingingsrecht zijn minder geschikt voor de verwezenlijking van deze doelstellingen.

2.1 Toepassingsgebied en verwachte resultaten

Projecten moeten voldoen aan bovengenoemde doelstellingen en duidelijk blijken van een meerwaarde voor de EU. De Europese meerwaarde van acties, waaronder die van kleinschalige en nationale acties, wordt beoordeeld in het licht van criteria zoals hun bijdrage aan een consistente en samenhangende uitvoering van het Unierecht en aan het publieke bewustzijn van de rechten die daaruit voortvloeien, hun potentieel voor de ontwikkeling van wederzijds vertrouwen tussen lidstaten en voor de verbetering van grensoverschrijdende samenwerking, hun transnationale effect, hun bijdrage aan de uitwerking en verspreiding van goede praktijken, en hun potentieel om praktische hulpmiddelen en oplossingen te creëren voor EU-brede problemen.

De inhoud van de projecten moet worden afgestemd op de behoeften van de doelgroep. De projecten moeten worden opgezet met behulp van praktijkgerichte en/of innovatieve leermethoden (met inbegrip van gemengd leren, e-learning en simulaties). De resultaten van de projecten moeten een breed en langdurig effect hebben.

2.2 Doelgroep

De doelgroep moet bestaan uit nationale rechters die op nationaal niveau mededingingszaken behandelen en omvat ook openbare aanklagers, nationale rechters die in opleiding zijn, en de medewerkers van rechters en nationale rechtbanken uit in aanmerking komende landen².

De in de eerste alinea gedefinieerde doelgroep wordt hierna "nationale rechters" genoemd.

De projecten kunnen gericht zijn op een doelgroep uit een of meer van de in aanmerking komende landen. De projecten moeten echter zodanig zijn opgezet dat ze tot resultaten leiden met een Europese meerwaarde³ (zie punt 2.1).

Rechters uit landen die niet zijn opgenomen in de lijst van in aanmerking komende landen en andere personen dan nationale rechters kunnen aan de projecten deelnemen, op voorwaarde dat een aanzienlijk deel van de doelgroep bestaat uit nationale rechters zoals omschreven in de eerste alinea. De kosten in verband met hun deelname kunnen echter niet worden opgenomen in de subsidiabele kosten.

3. Tijdschema en beschikbare begroting

	Stadia	Indicatieve termijn
a)	Publicatie van de oproep	28.9.2015
b)	Uiterste datum voor indiening van aanvragen	29.1.2016
c)	Termijn voor evaluatie	Maart/april 2016
d)	Informatie aan de aanvragers	Mei/juni 2016
e)	Beoordeling van begroting en ondertekening van de subsidieovereenkomst	Juni/juli 2016
f)	Aanvangsdatum van de actie/het werkprogramma	Vanaf augustus 2016
g)	Informatiedag in Brussel voor succesvolle aanvragers	September 2016

De totale begroting voor de medefinanciering van projecten die naar aanleiding van deze oproep worden ingediend, bedraagt 1 000 000 EUR.

De maximumsubsidie die kan worden verleend, bedraagt 400 000 EUR en de minimumsubsidie 10 000 EUR.

² In het kader van deze oproep worden onder "in aanmerking komende landen" alle EU-lidstaten verstaan, met uitzondering van Denemarken en het Verenigd Koninkrijk, omdat deze landen, zoals gezegd in de overwegingen 34 en 35 van Verordening (EU) nr. 1382/2013, niet deel hebben genomen aan de vaststelling van de verordening en de verordening derhalve niet bindend is voor noch van toepassing is in deze landen. Het programma staat open voor deelname van organisaties uit kandidaat-lidstaten, de potentiële kandidaat-lidstaten en de landen die tot de Unie toetreden, conform de algemene beginselen en voorwaarden die zijn bepaald voor hun deelname aan de programma's van de Unie die zijn vastgesteld in de respectieve raamcontracten en besluiten van de Associatieraad, of gelijkaardige contracten. Voordat deze landen voor financiering in aanmerking komen, moeten ze wel aan specifieke voorwaarden voldoen (d.w.z. deze landen moeten een overeenkomst hebben ondertekend om aan het programma te kunnen deelnemen en moeten aan de begroting van de Europese Unie hebben bijgedragen).

³ Artikel 2 van Verordening (EU) nr. 1382/2013.

De Commissie behoudt zich het recht voor niet alle beschikbare middelen toe te wijzen.

4. Prioriteiten

Projecten moeten afgestemd zijn op de doelgroep, uitgaande van vooraf gedefinieerde opleidingsbehoeften. Aanvragers moeten ook overwegen om de inhoud te differentiëren overeenkomstig het niveau van de nationale rechtbank (eerste aanleg, beroep, hooggerechtshof enz.) en afhankelijk van de vraag of rechtbanken optreden als administratieve, civiele of handelsrechtbank.

In de opleidingsprojecten moet worden gegarandeerd dat de nationale rechters actief aan de opleidingsactiviteiten deelnemen. Daarom moet worden vermeden dat enkel hoorcolleges worden gegeven.

De omgeving waarin participatieve opleidingen voor nationale rechters plaatsvinden, moet voldoende afgeschermd zijn zodat de deelnemers vrij hun meningen en ervaringen kunnen uitwisselen en van elkaar kunnen leren, zonder controle of inmenging van buitenaf. De projecten zijn daarom bij voorkeur uitsluitend op nationale rechters gericht.

Aanvragers moeten duidelijk aangeven op welke van de hieronder vermelde prioriteiten hun voorstel betrekking heeft. De projecten moeten betrekking hebben op ten minste één van die prioriteiten. De projecten kunnen betrekking hebben op meer dan één actiegebied, maar er moet duidelijk worden aangegeven welke de **voornaamste prioriteit** is en welke de **bijkomende prioriteit**.

Voorstellen die geen betrekking hebben op één van de hieronder vermelde prioriteiten kunnen ook subsidiabel zijn, maar zullen 0 punten krijgen voor gunningscriterium 1.c). Als uitzondering op deze regel kan de ordonnateur, op voorstel van het evaluatiecomité, beslissen dat het voorgestelde onderwerp/de voorgestelde activiteit als een prioriteit wordt beschouwd (bv. een specifieke behoefte in een lidstaat). In dit geval kunnen voor gunningscriterium 1.c) maximaal 10 punten worden toegekend.

GEBIED 1: Verbetering van de kennis, de toepassing en de interpretatie van het EU-mededingingsrecht

De projecten moeten bestaan uit opleidingsactiviteiten zoals conferenties, seminars, workshops, colloquia enz., alsook korte- of langetermijncursussen over het EU-mededingingsrecht. Projecten die binnen deze prioriteit vallen, moeten vooral gericht zijn op geavanceerde opleidingen voor nationale rechters. Basisopleidingen worden enkel gefinancierd indien dit naar behoren gemotiveerd is (bv. voor nationale rechters in een nieuw opgerichte rechtbank).

Binnen dit gebied wordt in de oproep van 2015 de nadruk gelegd op de volgende prioriteiten:

Prioriteit 1: In het kader van de modernisering van het staatssteunbeleid en de nieuwe handhavingsrol van de nationale rechtbanken zijn opleidingsactiviteiten met de nadruk op **staatssteun** ten zeerste aanbevolen.

De aanvragers wordt verzocht ten minste twee van de vier hieronder opgesomde onderwerpen te kiezen:

- a) het begrip steun (waaronder de methode voor financiering van de steun via parafiscale heffingen en de diensten van algemeen economisch belang⁴);
- b) de verordeningen die zijn goedgekeurd in het kader van de modernisering van het staatssteunbeleid, dit zijn in hoofdzaak de de-minimisverordening⁵ en de groepsvrijstellingsverordening⁶;
- c) de rol van de nationale rechtbanken bij de tenuitvoerlegging van de staatssteunregels (op basis van de mededeling over de handhaving van de staatssteunregels door de nationale rechterlijke instanties en de bekendmaking over de terugvordering van steun⁷);
- d) het verzoek om voorlopige maatregelen dat aan de rechterlijke instanties wordt voorgelegd en de interferentie ervan met de procedures voor de rechterlijke instanties van de EU.

Prioriteit 2: Opleidingsactiviteiten waarbij de aandacht vooral uitgaat naar **Richtlijn 2014/104 betreffende schadevorderingen in mededingingszaken**⁸. Deze richtlijn moet uiterlijk op 26 december 2016 in nationaal recht zijn omgezet. Deze projecten hebben als doel nationale rechters voor te bereiden om de nieuwe nationale wetgeving toe te passen zodra ze in werking treedt.

De aanvragers wordt verzocht ten minste twee van de vijf hieronder opgesomde onderwerpen te kiezen:

- a) de toegang tot bewijsmateriaal in procedures betreffende schadevorderingen;
- b) het doorberekenen van prijsverhogingen en de wisselwerking tussen schadevorderingen met betrekking tot dezelfde inbreuk die door benadeelde partijen op verschillende niveaus van de toeleveringsketen zijn ingesteld;

⁴ Het juridisch kader van de diensten van algemeen economisch belang bestaat onder meer uit de volgende instrumenten: Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de staatssteunregels van de Europese Unie op voor het verrichten van diensten van algemeen economisch belang verleende compensatie, PB C 8 van 11.1.2012, blz. 4; Besluit van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen, PB L 7 van 11.1.2012, blz. 3; Mededeling van de Commissie — EU-kaderregeling inzake staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, PB C 8 van 11.1.2012, blz. 15; Verordening van de Commissie betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen, PB L 114 van 26.4.2012, blz. 8.

⁵ Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de de-minimissteun, PB L 352 van 24.12.2013, blz. 1.

⁶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, PB L 187 van 26.6.2014, blz. 1.

⁷ Naar een doelmatige tenuitvoerlegging van beschikkingen van de Commissie waarbij lidstaten wordt gelast onrechtmatige en onverenigbare steun terug te vorderen, PB C 272 van 15.11.2007, blz. 4.

⁸ Richtlijn 2014/104/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 november 2014 betreffende bepaalde regels voor schadevorderingen volgens nationaal recht wegens inbreuken op de bepalingen van het mededingingsrecht van de lidstaten en van de Europese Unie, PB L 349 van 5.12.2014, blz. 1, beschikbaar op <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1432632738723&uri=CELEX:32014L0104>

- c) het begroten van schade in mededingingszaken in het kader van schadevorderingen, met inbegrip van het toepassen van de begrotingsmethoden die in de praktische gids van de Commissie betreffende de begroting van schade in mededingingszaken⁹ worden gespecificeerd;
- d) de interactie tussen de publieke en particuliere handhaving van het mededingingsrecht, waarbij zowel de nadruk wordt gelegd op de positieve interactie (hoe kunnen eisers gebaat zijn bij handhavingsmaatregelen van mededingingsautoriteiten) als op maatregelen om negatieve interactie te voorkomen (bijvoorbeeld beperkingen van de toegang tot bewijsmateriaal en de hoofdelijke aansprakelijkheid);
- e) casemanagement en goede praktijken voor het behandelen van vraagstukken in verband met rechterlijke bevoegdheid en toepasselijk recht en voor het omgaan met de situatie waarbij in verschillende lidstaten parallelle of latere procedures zijn ingesteld.

Prioriteit 3: Opleidingsactiviteiten waarbij de aandacht vooral uitgaat naar de onderliggende **economische beginselen van het mededingingsrecht**. De opleidingen moeten praktijkgericht zijn en echte casestudy's omvatten.

De aanvragers wordt verzocht ten minste twee van de vier hieronder opgesomde onderwerpen te kiezen:

- a) fundamentele economische beginselen (bv. vraag en aanbod, kostenanalyse, vervanging en strategische interacties bij verschillende concurrentieverhoudingen), om nationale rechters nuttige hulpmiddelen aan te reiken voordat zij zich in het onderwerp verdiepen;
- b) economisch redeneren in primaire mededingingskwesties zoals marktafbakening, marktmacht, verticale beperkingen enz., waarmee de doelgroep voldoende kennis wordt aangereikt om zelfstandig echte zaken uit de praktijk te behandelen;
- c) het begroten van schade en het optimaal vaststellen van boeten, methoden en beginselen;
- d) het beoordelen van economisch bewijsmateriaal in procedures, met inbegrip van een overzicht van de huidige ramingsmethoden (zowel kwalitatieve als kwantitatieve), waarbij de voordelen en beperkingen daarvan, alsook het belang van coherentie, degelijkheid en dupliceerbaarheid van de resultaten worden benadrukt.

GEBIED 2: Ontwikkeling van de juridische talenkennis van nationale rechters

De ontwikkeling van talenkennis kan de voornaamste doelstelling van een opleidingsprogramma zijn (10 punten) of kan als een bijkomende activiteit (5 punten) in opleidingsprogramma's binnen gebied 1 en 3 worden opgenomen.

---

⁹ http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/quantification_guide_nl.pdf

Prioriteit 4: De projecten moeten juridische taalkundige opleidingsactiviteiten betreffen die gericht zijn op de specifieke terminologie die wordt gehanteerd bij de toepassing van mededingingsrecht. De voornaamste doelstelling van de projecten moet bestaan in het overwinnen van de geografische/taalkundige barrières ten behoeve van de totstandbrenging van een gemeenschappelijke Europese justitiële ruimte.

GBIED 3: Verbetering en/of totstandbrenging van samenwerking/netwerken

De verbetering en/of totstandbrenging van samenwerking/netwerken kan de voornaamste doelstelling van een opleidingsprogramma zijn (10 punten) of kan als een bijkomende activiteit (5 punten) in opleidingsprogramma's binnen gebied 1 en 2 worden opgenomen. Projecten zullen enkel onder gebied 3 vallen als ze de verbetering en/of totstandbrenging van samenwerking/netwerken tussen nationale rechters van meer dan één EU-lidstaat als voornaamste doelstelling hebben. Het wordt echter sterk aangemoedigd dat opleidingsprogramma's binnen gebied 1 en 2 activiteiten inhouden die de samenwerking en de totstandbrenging van netwerken tussen rechters bevorderen.

Prioriteit 5: Het bevorderen van samenwerking tussen nationale rechters en/of tussen nationale rechters en de Commissie (bv. verzoek om advies/inlichtingen) op het gebied van staatssteun¹⁰ en/of in mededingingsprocedures. Projecten kunnen ook gericht zijn op het verspreiden van kennis over de bestaande samenwerkingsinstrumenten krachtens artikel 15 van Verordening 1/2003 en de mededeling betreffende de samenwerking met nationale rechterlijke instanties¹¹ en/of op het tot stand brengen van nieuwe samenwerkingsverbanden.

Prioriteit 6: De projecten moeten betrekking hebben op de oprichting, de verbetering en/of de koppeling van databanken of webgebaseerde instrumenten met grensoverschrijdende relevantie voor de EU, met het oog op de vorming of versterking van de samenwerking tussen en verspreiding van informatie onder nationale rechters op nationaal en Europees niveau of met het oog op het vergemakkelijken van de behandeling van complexe grensoverschrijdende mededingingszaken.

Verdeling van de financiële steun over verschillende prioriteiten en toekenning van punten

Bij de beslissing over de toewijzing van subsidies wordt naar een billijk evenwicht tussen de prioriteiten gestreefd. De Commissie zal daarom ten minste twee projecten¹² in elk van de drie bovenstaande gebieden (als voornaamste prioriteit) financieren. Er wordt voorrang gegeven aan projecten die niet louter bestaand/toekomstig opleidingsmateriaal of bestaande/toekomstige projecten kopiëren of ermee overlappen, maar een aanvulling hierop vormen of innovatief zijn. Zie ook de tabel "[Toekenning van punten voor gunningscriterium 1.c](#))" in bijlage .

5. Ontvankelijkheidseisen

Aanvragen moeten uiterlijk op de in hoofdstuk 8 genoemde uiterste datum voor indiening van aanvragen zijn verstuurd.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:52009XC0409%2801%29>

¹¹ [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:52004XC0427\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX:52004XC0427(03))

¹² Indien voldoende aanvragen worden ingediend.

Aanvragen moeten schriftelijk worden ingediend en met de post worden verzonden (zie punt 8) met gebruikmaking van het aanvraagformulier en de bijlagen daarbij, die te vinden zijn op: http://ec.europa.eu/competition/calls/proposals_open.html.

Indien niet aan deze vereisten wordt voldaan, wordt de aanvraag niet in behandeling genomen.

6. Subsidiabiliteits-, uitsluitings-, selectie- en gunningscriteria

6.1 Subsidiabiliteitscriteria

Projecten:

- a) moeten worden ingediend door autoriteiten of publieke of private organisaties die wettelijk zijn gevestigd in een van de in aanmerking komende landen, of een internationale organisatie. Organisaties van derde landen kunnen deelnemen als geassocieerde partners, maar mogen geen projecten indienen of medeaanvragers (medebegunstigden) zijn. Organisaties met winstoogmerk moeten een aanvraag indienen in partnerschap met publieke entiteiten of private organisaties zonder winstoogmerk. Door de Europese Unie opgerichte organen bedoeld in artikel 208 van het Financieel Reglement¹³ hebben niet het recht om een aanvraag voor een subsidie in te dienen, maar kunnen bij de aanvraag worden geassocieerd. Hun kosten kunnen echter niet door de subsidie worden medegefinancierd;
- b) moeten gericht zijn op de leden van de doelgroep, zoals omschreven in punt 2.2 van deze oproep tot het indienen van voorstellen;
- c) moeten streven naar een EU-subsidie die niet lager mag zijn dan 10 000 EUR of hoger dan 400 000 EUR;
- d) mogen niet gestart zijn vóór de datum van indiening van de subsidieaanvraag.

6.2 Uitsluitingscriteria

6.2.1 Uitsluiting van deelname

Van deelname aan de oproepprocedure worden uitgesloten aanvragers die:

- (a) in staat van faillissement, vereffening, akkoord of surseance van betaling verkeren, of tegen wie het faillissement is aangevraagd, een procedure van vereffening, akkoord of surseance van betaling loopt, of die hun werkzaamheden hebben gestaakt of die in een vergelijkbare toestand verkeren als gevolg van een soortgelijke procedure krachtens de nationale wet- en regelgeving;

---

¹³ Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 605/2002 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:NL:PDF>). Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/2012 van de Commissie van 29 oktober 2012 houdende uitvoeringsvoorschriften voor Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:362:FULL:NL:PDF#page=3>).

- (b) bij een beslissing van een bevoegde instantie van een lidstaat met kracht van gewijsde hetzij zelf, hetzij in hoofde van personen met vertegenwoordigings-, beslissings- of controlebevoegdheid ten aanzien van hen, zijn veroordeeld voor een delict dat hun beroepsmoraliteit in het gedrang brengt;
- (c) in de uitoefening van hun beroep een ernstige fout hebben begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbestedende diensten aannemelijk kunnen maken, met inbegrip van besluiten van de Europese Investeringsbank en internationale organisaties;
- (d) hun verplichtingen tot betaling van socialezekerheidsbijdragen of belastingen volgens de wetgeving van het land waar zij zijn gevestigd of van het land van de bevoegde rekenplichtige dan wel van het land waar de opdracht moet worden uitgevoerd, niet nakomen;
- (e) bij een rechterlijke beslissing met kracht van gewijsde hetzij zelf, hetzij in hoofde van personen met vertegenwoordigings-, beslissings- of controlebevoegdheid ten aanzien van hen, zijn veroordeeld voor fraude, corruptie, deelname aan een criminele organisatie, het witwassen van geld of enige andere illegale activiteit die de financiële belangen van de Unie schaadt;
- (f) op dat moment een administratieve sanctie als bedoeld in artikel 109, lid 1, van het Financieel Reglement is opgelegd.

6.2.2 Uitsluiting van toekenning

Van financiële ondersteuning worden uitgesloten aanvragers die gedurende de procedure van subsidietoekenning:

- g) in een belangenconflict verkeren;
- h) valse verklaringen hebben afgelegd in de door de Commissie verlangde inlichtingen voor deelname aan de procedure van subsidietoekenning, of deze inlichtingen niet hebben verstrekt;
- i) in een van de in punt 6.2.1 bedoelde situaties van uitsluiting verkeren.

Er kunnen administratieve en financiële sancties worden opgelegd aan aanvragers, of in voorkomend geval gelieerde entiteiten, die valse verklaringen hebben afgelegd.

Aanvragers moeten een verklaring op erewoord ondertekenen dat zij zich niet in een van de in punt 6.2 bedoelde situaties bevinden, op het desbetreffende formulier bij het aanvraagformulier bij de oproep tot het indienen van voorstellen, te vinden op onze website (http://ec.europa.eu/competition/calls/proposals_open.html). Voor subsidies van een klein bedrag ($\leq 60\,000$ EUR) is geen verklaring vereist.

6.3 Selectiecriteria

Voorstellen die aan de subsidiabiliteits- en uitsluitingscriteria voldoen, zullen worden geëvalueerd aan de hand van de financiële draagkracht en operationele capaciteit.

6.3.1 Financiële draagkracht¹⁴

Aanvragers moeten over stabiele en toereikende financieringsbronnen beschikken om hun activiteiten gedurende de hele duur van het project te kunnen uitvoeren en zij moeten deelnemen in de financiering van het project. De financiële draagkracht zal worden beoordeeld op basis van de volgende bewijsstukken die samen met de aanvraag moeten worden ingediend (de verificatie van de financiële draagkracht geldt niet voor overheidsinstanties en internationale organisaties):

- a) subsidies van een klein bedrag ($\leq 60\ 000$ EUR): een verklaring op erewoord;
- b) subsidies van $> 60\ 000$ EUR: een verklaring op erewoord en:

HETZIJ

de resultatenrekening en de balans voor het afgelopen afgesloten boekjaar;

OF

voor nieuw opgerichte entiteiten, ter vervanging van bovengenoemde documenten, het bedrijfsplan.

Op basis van deze documenten kan de Europese Commissie, indien zij van oordeel is dat de financiële draagkracht niet op bevredigende wijze wordt aangetoond:

- om aanvullende informatie verzoeken;
- een subsidieovereenkomst zonder voorfinanciering aanbieden;
- een subsidieovereenkomst voorstellen met een voorfinanciering betaald in termijnen;
- een subsidieovereenkomst voorstellen met een voorfinanciering gedekt door een bankgarantie¹⁵;
- de aanvraag afwijzen.

6.3.2 Operationele capaciteit¹⁶

Aanvragers moeten over de beroepsbekwaamheden en de kwalificaties beschikken die vereist zijn om het project of werkprogramma tot een goed einde te brengen. Aanvragers moeten een verklaring op erewoord of de volgende bewijsstukken indienen:

- de activiteitenverslagen van de organisatie (indien van toepassing);
- een korte beschrijving van de professionele deskundigheid/middelen die zullen worden gebruikt voor de uitvoering van het project **en/of** een curriculum vitae van de personen die primair verantwoordelijk zijn voor het beheer en de uitvoering van de actie;
- een uitputtende lijst van vroegere projecten en activiteiten uitgevoerd op en verband houdend met het beleidsterrein van een oproep of de acties die moeten worden uitgevoerd;
- een inventaris van natuurlijke of economische middelen die bij het project betrokken zijn.

---

¹⁴ Artikel 131, lid 3, tot en met artikel 132, lid 1, van het Financieel Reglement, en artikel 202 van de uitvoeringsvoorschriften.

¹⁵ Artikel 134 van het Financieel Reglement en artikel 206 van de uitvoeringsvoorschriften.

¹⁶ Artikel 131,3 van het Financieel Reglement en artikel 202 van de uitvoeringsvoorschriften.

6.4 Gunningscriteria

Alleen voorstellen die voldoen aan bovenstaande selectiecriteria zullen worden beoordeeld. De gunningscriteria hebben tot doel ervoor te zorgen dat projecten met een hoge inherente kwaliteit worden geselecteerd, en dat die zoveel mogelijk betrekking hebben op de doelstellingen en prioriteiten van deze oproep op een kosteneffectieve wijze. Voorts moet erop worden toegezien dat projecten streven naar synergie-effecten met andere EU-instrumenten en -programma's en dat overlappingen met lopende activiteiten worden vermeden. Alle projecten zullen worden beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- 1) **Relevantie voor de doelstellingen en prioriteiten van de oproep (30 punten)**
  - a) De mate waarin het voorstel overeenstemt met de doelstellingen van de oproep (10 punten)
  - b) De mate waarin het voorstel voldoet aan het vereiste van een Europese meerwaarde, zoals genoemd in punt 2.1 (5 punten)
  - c) De mate waarin het voorstel overeenstemt met een van de voornaamste prioriteiten in de oproep en is afgestemd op nationale rechters (per rol, functie, senioriteit) (10 punten) en, in voorkomend geval, ook de mate waarin het overeenstemt met een bijkomende prioriteit (5 punten)
- 2) **Intrinsieke kwaliteit van het project wat opzet, presentatie, organisatie en uitvoering betreft (30 punten)**
  - a) Zijn de werkwijze (aanpak, gedetailleerdheid en specificiteit van de voorgestelde activiteiten, kwaliteit van de sprekers, toezichtsystemen, marketingstrategieën enz.) en de termijn geschikt voor het bereiken van de gewenste resultaten van het project? (10 punten)
  - b) Zijn de voorgestelde activiteiten deugdelijk ontworpen voor de verwachte doelgroep? (10 punten)
  - c) In welke mate draagt de opzet van het project bij aan de verwezenlijking van de doelstellingen (evenwichtige verdeling van de taken en de beste keuze van deskundigheid enz.)? (10 punten)
- 3) **Geografisch bereik van het project wat betreft partners, deelnemers en doelgroep (10 punten)**
  - a) Hoe groot is het geografisch effect – in de zin van verwachte resultaten – van het project (uitgaande van een variëteit van betrokken nationaliteiten in de zin van deelnemers, doelgroepen en/of partnerschappen)? (5 punten)
  - b) Extra punten zullen worden toegekend aan projecten waarbij nationaliteiten zijn betrokken die minder werden bereikt door eerdere projecten die werden gefinancierd in het kader van het programma voor de opleiding van nationale rechters op het gebied van mededingingsrecht¹⁷. (5 punten)
- 4) **Verwachte resultaten, verspreiding en duurzaamheid (10 punten)**
  - a) Zijn de verwachte resultaten haalbaar en relevant? (5 punten)

---

¹⁷ Voor het aantal opgeleide rechters per nationaliteit, zie onze website: http://ec.europa.eu/competition/calls/proposals_open.html

b) Zijn er doelmatige plannen ingevoerd voor de passende en tijdige verspreiding/uitwisseling van de resultaten? Hebben de resultaten naar waarschijnlijkheid een duurzaam effect? (5 punten)

5) **Kosteneffectiviteit (20 punten)**

a) Is de begrotingsraming redelijk, gezien de verwachte resultaten en in de zin van de kosten per dag van één opgeleide rechter? (10 punten)

b) Vertegenwoordigen de aan het project toegerekende kosten een goede prijs-kwaliteitsverhouding ten opzichte van de gemiddelde marktprijs? (10 punten)

Om voor gunning in aanmerking te komen, moet het project ten minste 50 % van de voor criteria 1, 2 en 5 beschikbare punten en ten minste 60 van de in totaal 100 punten behalen.

Tijdens de beoordelingsprocedure kan de Commissie verzoeken om extra documenten/verduidelijkingen, met inbegrip van een dialoog met de aanvrager over eventueel noodzakelijke technische en financiële aanpassingen. Zodra de beoordelingsprocedure is voltooid, waaronder de vaststelling van het besluit van de Commissie, zal de Commissie iedere aanvrager in kennis stellen van de definitieve beslissing en van de volgende stappen. De Commissie zal vervolgens de procedures starten die noodzakelijk zijn voor de opstelling van de subsidieovereenkomst – (indien nodig) met inbegrip van een beoordeling van de begrotingen.

7. Financiële bepalingen¹⁸

7.1 Bij de uitvoering van de projecten moeten de begunstigten voldoen aan het Financieel Reglement (FR) (en met name titel VI van deel 1) en de bijbehorende uitvoeringsvoorschriften 2012¹⁹.

7.2 De subsidie van het programma moet niet de volledige kosten van de actie dekken. De EU-bijdrage bedraagt ten hoogste 80 % en in uitzonderlijke en naar behoren gemotiveerde gevallen ten hoogste 90 % van de totale subsidiabele kosten van de actie, met name voor Europese, nationale of subnationale organen die speciaal zijn opgericht om nationale rechters op te leiden, Europese, nationale en subnationale verenigingen van mededingingsrechters, aanvragers uit EU-lidstaten die financiële bijstand ontvangen of onder toezicht staan (Cyprus, Griekenland, Hongarije, Ierland, Letland, Portugal, Roemenië en Spanje).

Bijgevolg moet ten minste 20 % en in bijzondere gevallen 10 % van de totale subsidiabele kosten van het project worden gedekt door de aanvrager, de partners of een andere verstrekker van middelen.

---

¹⁸ Aanvullende bepalingen zijn te vinden in het sjabloon voor een subsidieovereenkomst op onze website http://ec.europa.eu/competition/calls/proposals_open.html

¹⁹ Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 605/2002 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:NL:PDF>). Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1268/2012 van de Commissie van 29 oktober 2012 houdende uitvoeringsvoorschriften voor Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:362:FULL:NL:PDF#page=3>).

- 7.3 Niet-cumuleerbaarheid: de medefinanciering van een project op grond van dit programma is niet verenigbaar met andere medefinanciering uit een ander programma dat uit de begroting van de Europese Unie wordt gefinancierd.
- 7.4 Het project mag niet gestart zijn vóór de datum van indiening van de subsidieaanvraag.
- 7.5 Bijdragen in natura kunnen niet als uitgave in de begroting van het project worden opgenomen en worden niet als medefinanciering aanvaard, tenzij ze deel uitmaken van de in overweging 7 van Verordening (EU) nr. 1382/2013 genoemde categorie²⁰.
- 7.6 De regels inzake de subsidiabiliteit van kosten zijn te vinden in de algemene voorwaarden van de ontwerp-subsidieovereenkomst die als bijlage bij deze oproep tot het indienen van voorstellen is gevoegd.
- 7.7 Voor activiteiten die zowel door publieke als door private instanties en entiteiten kunnen worden uitgevoerd, zal de niet-aftrekbare btw die publieke instanties en entiteiten verschuldigd zijn, subsidiabel zijn, voor zover die is betaald voor de uitvoering van activiteiten, zoals opleiding en bewustmaking, die niet kunnen worden gezien als de uitoefening van een publieke taak.
- 7.8 De aanvrager moet een evenwichtige begrotingsraming in euro's indienen, waarin de herkomst van medefinanciering uit andere bronnen dan de begroting van de EU is aangegeven.
- 7.9 Kosten voor logies en maaltijden/drankjes worden vergoed op basis van eenheidskosten, waarvan de bedragen worden vastgesteld bij Besluit C(2008)6215 van de Commissie. Voor seminars van een halve dag geldt 50 % van het dagelijks tarief.
- 7.10 De begunstigde (of medebegunstigden in het geval van meerdere begunstigden) is de leider aan wie de subsidie zal worden uitbetaald. Alle kosten moeten zijn gemaakt door de begunstigde om subsidiabel te zijn. Diensten/goederen moeten worden besteld door de begunstigde en facturen moeten worden uitgereikt op naam van de begunstigde. Indien diensten/goederen door andere partners worden besteld en betaald, worden ze beschouwd als een inbreng in natura en kunnen ze derhalve niet worden opgenomen in de subsidiabele kosten.
- 7.11 Projecten mogen niet tot doel of tot gevolg hebben winst op te leveren. Winst wordt gedefinieerd als het positieve verschil tussen de totale werkelijke ontvangsten en de totale werkelijke kosten van het project. Eventuele winst leidt tot een evenredige vermindering van het definitieve subsidiebedrag. Deze bepaling geldt niet voor subsidies van een klein bedrag ($\leq 60\,000$ EUR).
- 7.12 De Commissie kan een lagere subsidie toekennen dan het gevraagde bedrag. Indien het door de Commissie toegekende bedrag lager is dan de door de aanvrager gevraagde financiële steun, moet de aanvrager de nodige aanvullende financiële middelen vinden of de totale kosten van het project verlagen om de levensvatbaarheid van het project te verzekeren zonder afbreuk te doen aan de doelstellingen of de inhoud ervan. In andere gevallen kan worden besloten om slechts voor een deel van de voorgestelde activiteit steun toe te kennen. Dubbele financiering van hetzelfde project door de Commissie is uitgesloten.

---

²⁰ "De Unie moet opleidingsactiviteiten over de toepassing van Unierecht faciliteren door de salarissen van de deelnemende magistraten en justitiële personeelsleden ten laste van de autoriteiten van de lidstaten te beschouwen als subsidiabele kosten of medefinanciering in natura, overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad [...] (hierna het "Financieel Reglement" genoemd)."

- 7.13 Het door de Commissie toegekende bedrag zal evenredig zijn met de totale geraamde kosten van het project en zal naar evenredigheid worden verminderd als de totale werkelijke kosten lager zijn dan de totale geraamde kosten.
- 7.14 Toegekende subsidies maken het voorwerp uit van een schriftelijke overeenkomst, inclusief de voorwaarden voor de terugbetaling van een bepaald deel van de werkelijk gemaakte subsidiabele kosten. Een subsidieovereenkomst voor een actie met één begunstigde of met meerdere begunstigten wordt naargelang van het geval gebruikt. Het betreft een standaardovereenkomst, waarvan de bepalingen en voorwaarden niet mogen worden gewijzigd of het voorwerp mogen uitmaken van onderhandelingen.
- 7.15 Betalingsvoorwaarden: de subsidie van de Commissie wordt in het algemeen in twee tranches uitgekeerd: een voorfinanciering (ten hoogste **50 %** van de totale subsidie) bij de ondertekening van de subsidieovereenkomst op verzoek van de begunstigde, en het resterende saldo na ontvangst en goedkeuring door de Commissie van het eindverslag en het definitief financieel overzicht betreffende het project.

8. Indiening van aanvragen

- 8.1 Aanvragen moeten worden ingediend op het standaard aanvraagformulier dat vergezeld moet gaan van de vereiste bijlagen vermeld in deel F.
- 8.2 De aanvraag moet zijn ondertekend door een persoon die bevoegd is wettelijk bindende verbintenissen voor de aanvrager aan te gaan.
- 8.3 De formulieren kunnen worden gedownload van de volgende website:
http://ec.europa.eu/competition/calls/proposals_open.html

Helpdesk: vragen in verband met de oproep tot het indienen van voorstellen kunnen worden verzonden per e-mail aan het volgende adres: COMP-TRAINING-JUDGES@ec.europa.eu.

- 8.4 Aanvragen moeten volledig (**met inbegrip van alle documenten die worden gespecificeerd in de bijlage "Checklist voor aanvragers"**), ondertekend en gedateerd zijn, en moeten **uiterlijk vrijdag 29 januari 2016 per post of per koerier** (waarbij de datum van het poststempel of van het ontvangstbewijs van de koerierdienst als bewijs geldt) worden ingediend in tweevoud (één ondertekend origineel en een kopie in elektronische vorm):

Per post:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Concurrentie - Eenheid A.4
HT.4289 - TRAINING OF JUDGES CFP 2015
MADO 20/043
1049 Brussel
België

Afgifte (persoonlijk of per koerier):

Europese Commissie

Zorg ervoor dat de vermelding " OPROEP TOT HET INDIENEN VAN VOORSTELLEN – MAG NIET DOOR DE POSTKAMER WORDEN GEOPEND " duidelijk vermeld is op de enveloppe.
--

- 8.5 Aanvragen kunnen worden ingediend in één van de officiële talen van de Europese Unie, maar bij voorkeur in het Engels, met behulp van het aanvraagformulier. Indien aanvragen worden ingediend in een andere taal dan het Engels, moet een samenvatting in het Engels worden toegevoegd.
- 8.6 Aanvragers zullen zo spoedig mogelijk in kennis worden gesteld van de resultaten van de beoordeling van hun projecten. Aanvragers moeten er zich echter wel van bewust zijn dat de hele procedure voor de toekenning van de subsidie **ongeveer 9-12 maanden** kan duren vanaf de datum van bekendmaking van de oproep tot het indienen van voorstellen.

9. Startvergadering

De begroting van het voorstel moet de reiskosten omvatten van en naar Brussel en één overnachting (indien nodig) voor één of twee vertegenwoordigers van de coördinerende organisatie (inclusief ten minste de projectcoördinator, maar idealiter ook de financiële coördinator, tenzij deze dezelfde persoon is). Deze kosten moeten geselecteerde aanvragers in staat stellen deel te nemen aan de eendaagse startvergadering die gewijd is aan projectbeheer, administratieve aspecten en rapportageverplichtingen.

10. Uitvoeringsperiode van het project en andere aspecten

- 10.1 Projecten kunnen een duur hebben van ten hoogste 24 maanden.
- 10.2 De ontwerp-subsidieovereenkomst wordt wettelijk bindend nadat ze door de Commissie is ondertekend.
- 10.3 Nadat het project is voltooid en binnen een nader te bepalen termijn in de subsidieovereenkomst moeten de begunstigden bij de Commissie op het hierboven vermelde adres een **eindverslag** over het project indienen, bestaande uit een **technisch en financieel eindverslag**, vergezeld van het **verzoek om betaling van het saldo**. In het eindverslag moet melding worden gemaakt van eventueel ondervonden moeilijkheden, de evaluatie door de deelnemers (bv. door middel van feedbackformulieren), de behaalde resultaten, de verspreiding van deze resultaten en de daaruit te trekken conclusies.

- 10.4 De begunstigden kan verzocht worden hun resultaten ter beschikking van de Commissie te stellen in een formulier dat bruikbaar en geschikt is voor de verspreiding, vrij van auteursrechten, zoals handleidingen, publicaties, software en websites.

11. Openbaarheid

- 11.1 Alle tijdens een begrotingsjaar toegekende subsidies worden in het eerste halfjaar volgend op de afsluiting van het begrotingsjaar waarvoor ze zijn toegekend, bekendgemaakt op de website van de instellingen van de Unie. De informatie mag ook via een ander geschikt medium bekendgemaakt worden, bijvoorbeeld het Publicatieblad van de EU. De Commissie zal de volgende informatie publiceren:

- naam en adres van de begunstigde;
- onderwerp van de subsidie en eindscore;
- toegekende subsidie.

Op gemotiveerd en naar behoren gestaafd verzoek van de begunstigde²¹ op het ogenblik van de aanvraag, kan van de publicatie worden afgeweken indien publicatie een bedreiging kan vormen voor de rechten en vrijheden van de betrokken personen als beschermd door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, of de commerciële belangen van de begunstigden kan schenden.

- 11.2 De begunstigden moeten de bijdrage van de Europese Unie duidelijk maken in alle publicaties of in samenhang met activiteiten waarvoor de subsidie is toegekend. In dit verband moeten de begunstigden de naam en het logo van de Europese Commissie duidelijk vermelden op al hun publicaties, posters, programma's en andere producten die in het kader van het medefinancieringsproject tot stand zijn gekomen.

Hiertoe moeten zij gebruikmaken van de tekst, het embleem en de verklaring van afwijzing van aansprakelijkheid die zijn te vinden op: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_nl.htm.

Indien niet volledig aan deze eis wordt voldaan, kan de subsidie aan de begunstigde worden verminderd in overeenstemming met de bepalingen van de subsidieovereenkomst of het subsidiebesluit. Daarnaast moet de begunstigde alle deelnemers aan het project een evaluatieformulier toezenden. De resultaten van deze evaluatie moeten worden meegedeeld aan het Directoraat-generaal Concurrentie van de Europese Commissie.

12. Gegevensbescherming

Reageren op een oproep tot het indienen van voorstellen omvat het registreren en verwerken van persoonsgegevens (bijvoorbeeld naam, adres en cv). Deze gegevens zullen worden verwerkt met inachtneming van Verordening (EG) nr. 45/2001 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens. Tenzij anders aangegeven, zijn de vragen en de gevraagde persoonsgegevens noodzakelijk voor de evaluatie van de aanvraag overeenkomstig de specificaties van de oproep tot het indienen

---

²¹ Artikel 35 en artikel 128, lid 3, van het Financieel Reglement, en de artikelen 21 en 191 van de uitvoeringsvoorschriften.

van voorstellen en worden deze uitsluitend voor dat doel verwerkt door het directoraat Register en middelen van het Directoraat-generaal Concurrentie, dat optreedt als voor de verwerking verantwoordelijke. Voor nadere bijzonderheden betreffende de verwerking van persoonsgegevens kunt u de privacyverklaring raadplegen op: http://ec.europa.eu/dataprotectionofficer/privacystatement_publicprocurement_en.pdf

Persoonsgegevens kunnen door de rekenplichtige van de Commissie in het systeem voor vroegtijdige waarschuwing (EWS), dan wel in zowel het EWS als de centrale gegevensbank van uitsluitingen (CED) worden geregistreerd, indien de begunstigde in een van de situaties verkeert als genoemd in:

- Besluit 2008/969/EG, Euratom van de Commissie van 16 december 2008 betreffende het systeem voor vroegtijdige waarschuwing (voor meer informatie, zie de privacyverklaring op: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/legal_entities/legal_entities_en.cfm), of
- Verordening (EG, Euratom) nr. 1302/2008 van de Commissie van 17 december 2008 over de centrale gegevensbank van uitsluitingen (voor meer informatie, zie de privacyverklaring op: http://ec.europa.eu/budget/explained/management/protecting/protect_en.cfm).

13. Klachten bij de Europese ombudsman

Betrokken personen of instanties die menen het slachtoffer van wanbeheer te zijn, kunnen in elke fase van de administratieve behandeling van subsidiedossiers en ongeacht de andere rechtsmiddelen waarover zij beschikken, een klacht indienen bij de Europese ombudsman overeenkomstig artikel 228, lid 1, van het VWEU en met inachtneming van de voorwaarden van het Besluit van het Europees Parlement van 9 maart 1994 inzake het statuut van de Europese ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van zijn ambt (PB L 113 van 4.5.1994, blz. 15).